

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 36

Tallinn, 13. septembril 1938

IV aastakäik

SISU:

Lk.

CONTENTS:

Page

POLLUMAJANDUS

Päevatöliste palkade liikumine 628
Suur-Saksa aedsaaduste turuna 629

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

Tööstusettevõtted ja töölohu 1. VIII 1938. a. 631
Lühihinduseid 635

LAEVANDUS

Prahiturg 636

HINNAD

Tähtsamad hinnad ja noteeringud 638

POLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Võiturg 637
Juustuturg 637
Peekoniturg 637
Põllumajanduslik väljavedu 639
Täpaloomad ja lihaturg 639
Toornahkade turg 640
Kanamunaturg 640
Piimaturg 640
Teraviljaturg 640
Aedviljaturg 641
Kajaturg 642

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaruanne 642

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE

OSAKONNA TEATED

Soome või eksportpreemia 643
Läti riiklikud traktorijaamad 643
Läti tööstustoodangu suhteline osa siseturul ja
eksportdiks 643
Läti laevanduse ülesandeid 643
Läti riikliku viljabüroo tegevus 643
Läti põllupidajate võlakooormis 644
Kalade väljavedu Poola 644
Leedu hobused Türgi sõjaväe jaoks 644
Soodus turg leedu õuntele Saksas 644
Leedu majanduskonjunktuuri tõus 645
Klaipeda sadama tegevus 1937. a. 645
Poola majandus 1938. a. I poolel 646
Erimaks importkartuleilt Sveisitsis 646

AGRICULTURE

Wages of Day Labourers 628
Great Germany as Market for Garden Produce 629

INDUSTRY AND TRADE

Industrial Enterprises and Employment on Au-
gust, 1. 1938 631
Sundry Information 635

SHIPPING

Freight Market 636

PRICES

Prices and Quotations 638

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market 637
Cheese Market 637
Bacon Market 637
Exports of Agricultural Products 639
Cattle and Meat Market 639
Rawhide Market 640
Egg Market 640
Milk Market 640
Grain Market 640
Vegetable Market 641
Fish Market 642

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 642

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Export Premium on Finnish Butter 643
Latvian State Tractor Stations 643
Relative Share of Latvian Industrial Production
for the Home Market and the Export 643
Aims of Latvian Shipping 643
Activity of Latvian State Grain Bureau 643
Debt Burden of Latvian Farmers 644
Fish Exports into Poland 644
Lithuanian Horses for Turkish Army 644
Favourable Market for Lithuanian Apples in
Germany 644
Raise in Lithuanian Economy 644
Activity of Klaipeda Harbour in 1937 645
Polish Economy during First Half of 1938 646
Special Taxes on Import Potatoes in Switzerland 646

PÖLLUMAJANDUS

PÄEVATÖÖLISTE PALKADE LIIKUMINE. — WAGES OF DAY LABOURERS.

K. a. suvel oli ilmastik soodus põllutööde läbiviimiseks talundeis. Juulil algul esinenud vihmaperiood lükkas heinaaja algust küll teatud määral edasi, kuid sellele järgnenud kestvalt kuivad ilmad soodustasid kõigiti tööde kiiret ja õigeaegset läbiviimist. Lühenenud heinaaeg ja tarvidus tööde õigeaegseks läbiviimiseks tekitasid suuremat nõudlust päevatööliste järele ja seda enam, et aasta- ja suvetööliste puudus andis end juba kevadel tunda.

Sõltuvalt eelmainitud asjaoludest näitasid päevatööliste palgad tunduvalt tõusu.

Nii tõusid palgad Riigi Statistika Keskbüroo korrespondentide poolt saadetud teadete järgi meestel 20,5%, naistel — 27,3% ja alaealised töötajad — 24,2% kõrgemale kui kevadisel külviajal.

Päevatööliste suviseis palkade muutusis viimasel aastakümnel võis panna tähele tõusuperioodi kuni 1929. a. Põllumajanduskriisist tingituna langesid põllutööliste palgad 1929—1933. a., mil nad saavutasid madalaima seisuga.

Alates 1934. a. on palgad näidanud järjekindlat ja hoogsat tõusu.

Võrreldes m. a. suviseid päevatööliste palku k. a. omiga võime panna tähele, et palgad on saavutanud kõrgeima seisuga ning ületavad eelmise aasta taseme, mil palgad ületasid esmakordselt 1929. a. kõrgseisu.

K. a. suvel maksti omal toidul olevale päevatöölisile, hobusemeestele riigikeskmiselt 5,42 kr tööpäeva eest m. a. 5,21 kr vastu, s. o. 4,0% rohkem. Nende palk ületas 1929. a. taseme 8,4% ja 1933. a. madalseisu — isegi 92,9%. Maade järgi tõusis omal toidul olevate hobusemeeste palk kõrgeimale Valgamaal — 5,82 kr-le päevas, sellele järgnesid Võru — 5,72 kr, Viljandi- ja Tartumaal — 5,62 kr, Pärnu — 5,52 kr, Järva — 5,48 kr, Harju — 5,35 kr, Viru — 5,26 kr, Petseri — 5,0 kr, Lääne — 4,84 kr ja Saaremaa 4,88 kr.

Peremehetoidul olevad hobusemehed said riigikeskmiselt 4,47 kr päevas, m. a. 4,20 kr vastu, seega tõusis nende palk 6,4%. Kõr-

geim oli peremehetoidul olevate hobusemeeste päevapalk Järvamaal, kus neile maksti 4,73 kr päevas, järgnesid Tartu- ja Valga — 4,67 kr, Viljandi — 4,58, Võru — 4,54 kr, Viru — 4,53, Pärnu — 4,52 kr, Harju — 4,50 kr, Lääne — 4,19 kr, Petseri — 3,75 kr, ja Saaremaa 3,60 kr.

Päevatööliste palgad heinaajal (kr tööpäeva eest).

Day-labourers' Wages during Hay-time
(In Ekr. per Working Day).

	Hobusemehele Labourers with Their Own Horses		Peremehetoidul On Farmers' Board		
	Omalt toidul Own Board	Peremehetoidul Farmers' Board	Täisealisele Adults		Alaealisele Minors
			mehele Males	naisele Females	
Viru	5,26	4,58	2,91	2,33	1,57
Järva	5,48	4,73	2,97	2,42	1,75
Harju	5,35	4,50	2,80	2,27	1,68
Lääne	4,84	4,19	2,68	2,33	1,66
Saare	4,88	3,60	2,60	2,18	1,44
Pärnu	5,52	4,52	2,71	2,12	1,66
Viljandi	5,62	4,58	2,99	2,46	1,87
Tartu	5,62	4,67	2,83	2,25	1,68
Valga	5,82	4,67	2,83	2,22	1,76
Võru	5,72	4,54	2,64	2,08	1,52
Petseri	5,00	3,75	2,03	1,40	1,12
Riigikeskmine— States Average					
1933	5,42	4,47	2,76	2,24	1,64
1937	5,21	4,20	2,53	2,03	1,50
1936	4,26	3,50	3,14	1,72	1,22
1935	3,80	2,90	1,80	1,40	1,00
1934	3,21	2,58	1,65	1,25	0,90
1933	2,81	2,23	1,34	1,07	0,78
1932	3,03	2,41	1,44	1,14	0,83
1931	3,86	3,12	1,82	1,45	1,04
1930	4,51	3,61	2,11	1,66	1,20
1929	5,00	3,90	2,80	1,80	1,30

Jala-meespäevilised peremehetoidul said tänavu suvel riigikeskmiselt 2,76 kr päevas, m. a. 2,53 kr vastu, mis on 9,1% kõrgem eelmise aasta palgast. Kuna juba eelmise aasta palk ületas 1929. a. kõrgseisu, on tänavune palgatõus jätkunud ja ületab 1933. a. madalseisu, mis oli 1,34 kr päevas ehk 106%, k. a. saavad isegi alaealised töötajad päevas rohkem palka kui täisealine mees 1933. a.

Maade järgi oli meespäeviliste palk kõrgeim Viljandimaal — 2,99 kr päevas, sellele järgnevad palga kõrguselt Järva — 2,97 kr, Viru — 2,91 kr, Tartu- ja Valga — 2,83 kr, Harju — 2,80 kr, Pärnu — 2,71 kr, Lääne —

2,68 kr, Võru — 2,64 kr, Saare — 2,50 kr ja Petseri — 2,03 kr.

Suurem nõudmine oli heinaajal naispäviliste järele ja nende palk näitas suurimat tõusu võrreldes kevadiste kui ka eelmise aasta palkadega.

Naispävilisile maksti heinaajal riigikeskmiselt 2,24 kr, m. a. 2,03 kr vastu, palgatõus seega 10,3%. Siinjuures olgu märgitud, et 1929. a. palkade kõrgseisul maksti naispävilisile 1,80 kr päevas, ja 1933. a. madalseisul — 1,07 kr. Tõus seega 1933. a. madalseisust k. a.-ni 109%. Maade järgi maksti naispävatöölisile kõrgeimat palka Viljandimaal — 2,46 kr päevas, sellele järgnesid palgakõrguselt Järva — 2,42 kr, Viruja Lääne — 2,33 kr, Harju — 2,27 kr, Tartu — 2,25 kr, Valga — 2,22 kr, Saare — 2,18 kr, Pärnu — 2,12 kr, Võru — 2,03 kr ja Petseri — 1,60 kr päevas. Nagu näha siin toodud palganormidest, oli naispäviliste palk võrdlemisi ühtlane kõigis maades, arvatud välja Petserimaa, kus palk oli tunduvalt madalam.

Samuti kui täisealisil, võis panna tähele palgatõusu ka alaealiste töötajate palganormides.

Riigikeskmiselt maksti alaealisile k. a. heinaajal 1,64 kr päevas eelmise 1,50 kr vastu, seega ületas k. a. palk eelmise aasta 9,3%.

Kõrgeimale tõusis alaealiste palk Viljandimaal, kus neile maksti 1,87 kr päevas, kuna madalaim oli alaealiste päevapalk Saaremaal 1,44 kr ja Petserimaal — 1,12 kr.

Tööpäevapikkus oli riigikeskmiselt 11,7 tundi eelmise aasta 11,8 tunni vastu, olles seega peagu võrdne eelmise aastaga. Pikem oli tööpäev Petserimaal — 12,8 tundi, lühim Läänemaal — 11,3 tundi, kuna Harju-, Pärnu- ja Valgamaal oli tööpäev võrdselt 11,4 tundi. Kokkuvõttes võib tähendada, et päevatöölise palgad on k. a. suvel liikunud tõususuunas, kusjuures palkade tõus ei toimunud aga k. a. siiski niivõrd jõudsalt kui eelmisel aastal. Nii oli k. a. päevatöölise palk kõigi palgaliikide keskmiselt kõrgem eelmisest aastast — 6,9%. Eelmisel aastal omakorda võis veel märkida palgatõusu 20,5%-le võrreldes 1936. a. palgaga.

Ühtlasi olid ka päevatöölise palgad heinaajal kõrgemad kui kevadisel põllutööde hooajal, kuid tööpäevapikkus oli m. a. tase-
mel.

SUUR-SAKSA AEDSAADUSTE TURUNA.

GREAT GERMANY AS MARKET FOR GARDEN PRODUCE.

K. a. aug. Berliinis peetud aianduskongressi puhul avaldas esmakordselt Saksa Konjunktuurinstituut ülevaate puuvilja- ja aedviljavaruksise kohta Saksas.

Suur-Saksa on peale Inglise tähtsamaks turuks puu- ja aedviljadele maailmas. Kogu netotarvitus, s. o. arvatud maha kahane-
mine ja rikkumine, ulatus viimaseil aastail keskmiselt 3,4 milj. tn.-le puu- ja 3,8 milj. tn.-le aedviljale, millest 1937. a. Suur-Saksa oma brutosaak oli 2,9 milj. tn puuvilja ja 4,4 milj. tn aedvilja. Saksa aedviljatoodang on viimaseil aastail tõusnud eriti vanariigi piirkonnas, mis asjaolu on soodustatud agnaarpoliitiliste korraldustega. Puuviljasaagi kasustamine on suurenenud samuti tunduvalt. Kui varem suuremad puuviljakogused pakkumishooajal nõrgenesid mihuselt, on nüüd pakkumise ühtlustamine

propaganda ja töötlemise tõttu hoolitsetud saagi ühtlase turustamise eest.

Aianduse tähtsust on Saksas varem ajal hinnatud tihti väiksemaks, kui see tõepoolest oli, seda põhjusel, et aiandus omab palju üksikuid harusid, milledest igaüks on omaette väikese tähtsusega, kuid kokku moodustavad siiski tähtsa majandusala. Nii on aianduse kogutoodangu väärtus Saksas ca 1 miljard RM, olles seega endises riigipiirkonnas teisist põllumajandusharudest ainult pisut taga. Võrdluseks olgu tähendatud, et aianduse kogutoodangu väärtus moodustas 1937. a. pool teraviljamajandusest saadavast sissetulekust, mis oli 1993 milj. RM ja ületas kartulitoodangu väärtuse (750 milj. RM) kui ka suhkrutootmisest saadud tulu (ca 650 milj. RM). Et aiandusse suhtuti varem alahin-

davalt, seletub ka sellega, et selle ala kohta puudus statistika. Viimasel aastail on aga olukord seal paranenud. Aiaandusküsimused on viimasel ajal leidnud käsitlemist Saksas järjest enam ja seda seepärast, et aedsaadused on peamiseks kaubaks Saksa impordis. Aedsaaduste sisseveoväärtus ulatus keskmiselt 4 viimasel aastal 282 milj. RM-le, seistes seega vastavall aastail ca 100 milj. RM kõrgemal kui teravilja sisseveoväärtus. Muidugi koormab aedsaaduste sissevedu seega Saksa kaubandusbilanssi, kuid aedsaadused on kaubanduslikus läbikäimises välismaadega tähtsaks vahetuskaubaks tööstussaaduste vastu. Seepärast ei või Saksa tööstussaaduste ekspordi huvides tõrjuda tagasi aedsaaduste impordi. Impordi juhitakse aga siiski nii, et teatud aastaegadel lastakse värskeid saadusi vedada sisse, mil oma alapidamisest ei ole üldse võimalik saada värsket vilja. ISäärane sisseveokorraldus pehmen dab ka pakkumise kõikumisi, milliseid ilmneb loomulikult teatud aastaegadel ja võimaldab ka ühtlasi tarvitajale aasta läbi värsket kaupa. Pealeselle soodustab see ühtlasi väliskaubandust, Saksa omatootmist pidurdamata. Värske aed- ja puuvilja turu korrapärase varustuse tõttu saab tarvitaja harjuda nende saaduste ühtlase tarvitusega.

Saksa varustus aedsaadustega (1000 tn.).

	Saksa oma- toodang	Sisseveo- ülekaal	Tarvitamiseks minev kogus	T a r v i t u s		
				Rikenev kogus	Netotar- vitus	%
	A e d v i l l i					
1932	4 110	388	4 493	1 050	3 443	91,1
1933	4 024	327	4 351	767	3 584	92,7
1934	3 809	345	4 244	654	3 590	92,3
1935	4 079	295	4 374	671	3 703	98,6
1936	5 309	262	5 661	1 293	4 368	95,2
1937 ¹⁾	4 640	304	4 944	939	3 955	93,9
	P u u v i l l i					
1932/33	2 253	1 273	3 526	570	2 955	64,6
1933/34	2 246	1 329	3 575	619	2 956	63,6
1934/35	3 704	1 056	4 760	918	3 842	77,7
1935/36	2 269	1 049	3 318	533	2 785	69,5
1936/37	2 478	954	3 432	521	2 911	73,5
1937/38	3 692	351	4 543	658	3 885	82,2

¹⁾ Eelhinang.

Importides ca 1 milj. tn puuvilja ja 250 000 tn aedvilja on Saksa tähtsamaid aedsaaduste turge Euroopas peale Inglise. Viimasesse sisseveetud aedviljast on 85—90% sibulad ja tomatid, kuna mõnel aedviljal ei ole inglise turul üldse müügivõimalusi. Puuviljad tuuakse Inglise peamiselt omist asumaist, olles seega oma seisukoha tõttu peamiselt Ida-Euroopa ja ookeanitaguste tootmismaaade turuks. Seevastu on Saksa tähtsamaks Lõuna- ja Kagu-Euroopa tootmisalade müügikeskuseks. Seejuures omab Saksa tähtsat kohta hollandi, belgia, hispaania, Kanaari saarte kesk- ja lõuna-Ameerika aedsaaduste turustamisel, kuigi tunduvalt väiksemal määral kui lõuna- ja ida-euroopa mail. Aedsaaduste väljaveokogusest eksportis Bulgaaria (Saksa ca 86%, Ungarisse 56%, Jugoslaaviasse 53% ja Rumeeniasse — 40%). Pealeselle on Saksa peamiseks itaalia ja türgi aedsaaduste ostjaks, kes umbes pool kogu aedsaadust ekspordivad Saksa.

Saksa turg seisab nende eksportmaadega paremas äriühenduses kui Inglise. See on eriti märgatav kergestirikneva värskete aed- ja puuviljasortide juures, millele saatmine Inglise nõuab paremat pakkimist ja teeb seega kauba kallimaks.

Lääne-euroopa eksportijad maad ei või valiku järgi saata kõiki kaupu Inglise ega Saksa turule. Iga turg nõuab üsna isesugust kaubaliiki ja sortimist. Nii lähevad, näit., hollandi sibulad ja marjad suuremosalt Inglise, kapsad seevastu Saksa. Tomatite suhtes nõuab inglise turg väiksemaid sorte, kuna saksa turg eelistab keskmist kaupa. Samuti on vahekorrad paljude teiste kaubaliikidega, mispärast nende eksportmaade huvi saksa turu vastu on õigustatud.

Aedsaaduste kaubandus toimub Saksas toitusameti (Reichsnährstand) valve all. Esijoones valvab toitusamet tootmise ja importimise ühtlustamist tarvitusega, et ühtlase pakkumisega hoida võimalikult stabiilset hinda. Aiaanduspiirkonnis ei saa küll vija läbi täielikku stabiilset hinda, kuid eesmärgiks on hinnakõikumiste tasandamine, milliseid tekkib rikkalikku ja puuduliku turuvarustise juures. Hinnakõikumiste kõr-

valdamine on tootja, kaubanduse kui ka tarvitaja huvides. Ka eksportijale on kasulikum Saksa praegune turukorraldus, sest seega võib eksport Saksa toimuda väiksema riisikoga.

Meie aedsaadusist on turustatud Saksas õunu, millede turustamise alal on meil edaspidi ka seal väljavaateid. Peamiseks turuks on Saksa meie metsmarjadele, s. o. pohladele ja jõhvikaile kui ka seentele.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖSTUSETTEVÕTTED JA TÖÖLOLU 1. VIII 1938. A.

INDUSTRIAL ENTERPRISES AND EMPLOYMENT ON AUGUST, 1. 1938.

K. a. juuli tööstustegevuse kokkuvõttest, arvatud kaasa ehituse alal tegutsevad ettevõtted, peale riigiehitusettevõtte a/s. „Ehitaja“ ja Teedeministeriumi Ehitusosakonna töötajate, näeme töömahu aktiivsuse nõrgenemist. Üheks tagasimineku olulisemaks teguriks on sesoone iseloomuga tööde hooaja möödumine turbatööstusis ja saeveskites. Ülevaate tööstusettevõtete ja töötajate arvu suurenemise või vähenemise kohta k. a. 1. VIII võrreldes eelmise kuu ja möödunud aastate sama ajaga saame järgmisist arvudest:

Tööstusettevõtete üldarv suur- ja kesktööstuses.

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. VIII 38	454	975	1 429
1. VII 38	446	937	1 403
1. VIII 37	498	998	1 376
1. VIII 36	275	521	796
1. VIII 29	302	466	768

Juurdekasv või kahanemine 1. VIII 38 (±):

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
Võrreldes			
1. VII 38	+ 8	+ 18	+ 26
1. VIII 37	+ 16	+ 37	+ 53
1. VIII 36	+170	+454	+633
1. VIII 29	+152	+509	+661

Ettevõtete arvu muutused on tingitud peamiselt kord aastas — juulis teostatavast aasta jooksul tööliste arvus toimunud muutuste tõttu ettevõtete ülekandmisest kesktööstusest suurtööstusse ja ümberpöörduvalt.

Suurtööstuses (20 ja enam töölisega ettevõtted) suurenes ettevõtete arv k. a. juulis kesktööstusest ülekandmise tõttu tekstiiltööstuses 2, pabereseemete valmistamise alal 2, polügraafiatööstuses 2 ning veini- ja likööri- vabrikute alal 2 ettevõtte võrra. Kesktööstuses (5—19 töölisega ettevõtted) suurenes

ettevõtete arv samal ajal mineraalide töötlemise alal 6, nahatööstuses 4, toit-, maitseainete tööstuses 22 ning ehitustööstuses 8 ettevõtte võrra. Samal ajal langesid vähenemise tõttu kesktööstusest välja turbatööstuses 2, tekstiiltööstuses 2, puutööstuses 4, paberitööstuses 2 ja toit-, maitseainete ning jookide tööstuses 2 ettevõtet võrreldes eelmise kuuga. Teisis tööstusharudes olid muudatused väikesemad.

Töötajate arv tööstuses võrreldes eelmise kuu ja eelmiste aastatega on kujunenud järgmiselt:

Töötajate arv tööstuses 1. VIII 1929—38. a.

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. VIII 38	51 990	9 244	61 234
1. VII 38	53 537	9 569	63 106
1. VIII 37	52 154	8 786	60 940
1. VIII 36	27 261	4 705	31 966
1. VIII 29	34 126	4 632	38 758

Suurenemine või vähenemine 1. VIII 38 (±):

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
Võrreldes			
1. VII 38	— 1 547	— 325	— 1 872
1. VIII 37	— 164	+ 453	+ 294
1. VIII 36	+24 729	+4 539	+29 268
1. VIII 29	+17 864	+4 612	+22 476

Vaatamata ettevõtete arvu suurenemisele vähenes aga suveseasontööde arvel töötajate arv suur- ja kesktööstuses k. a. juulis võrreldes eelmise kuuga 1 872 töötaja võrra. Võrreldes eelmiste aastate sama aja seisuga oli töötajate arv k. a. 1. VIII siiski veel märksa suurem.

Murdude ja kaevanduste rühmas oli 1. VIII k. a. suur- ja kesktööstuses 6 644 töötajat, mis on väiksem eelmisest kuust 1 612 isikut ehk 19,6%, kuid suurem m. a. sama aja seisust 558 töötajat ehk 9,2%. Töömahu vähenemine toimus kõigis selle tööstusharu

erialades. Nii vähenes töötajate arv turba-tööstuses 1573 isikut ehk 43,7%, õlikivikaevandusis — 0,3% ning kivi- ja paemurdudes — 28 töötajat ehk 11% võrreldes k. a. juuliga. Kuid võrreldes m. a. sama kuuga on suurenenemine kõigil neil aladel vastavalt 32 isikut ehk 1,6%, 523 töötajat ehk 13,8% ja 1,3%. Väljavaated edasiseks tegevuseks selle tööstusharu suurtööstusettevõtete endi hinnangu järgi on 2% head (% tööliste arvu alusel), 92% rahuldavad ja 6% nõrgad. 1937. a. sama kuu hinnang oli 28% head ja 72% rahuldavad.

Mineraalide töötlemise alal on suurja kesktööstuses töötajate arv väiksem eelmisest kuust 90 isikut ehk 1,2%, kuid suurem 1937. a. sama aja seisust 145 töötajat ehk 4,6%. Tsemendi-, lubja- ja kipsitööstuses tõusis töömaht 3,2%, savi- ja keraamikatööstuses 2,7% võrreldes eelmise kuuga, kuid võrreldes 1937. a. sama ajaga on neil aladel suurenenemine vastavalt 6,2% ja 11%. Klaasitööstuses vähenes töötajate arv k. a. juulis 113 isikut ehk 12% võrreldes eelmise kuuga ja 65 töötajat ehk 7,3% võrreldes m. a. sama ajaga. Väljavaated edasiseks töötamiseks on 1% ulatuses head, 92% rahuldavad ja 7% nõrgad. M. a. sama aja hinnang oli vastavalt 8%, 91% ja 1%. Ühel klaasivabrikul on raskusi kaubaturustamisel ja tellimuste saamisel, mistõttu ta tegevuse ajutiselt lõpetas.

Metallitööstuses vähenes töötajate arv k. a. juulis 55 isikut ehk 0,7% võrreldes eelmise kuuga, kuid ületab m. a. sama aja seisust 262 töötajat ehk 3,5% võrra. Metallitööstuse erialadest vähendas tööjõudu masinaehituse ala 114 isikut ehk 4% ja mitmesuguste metallsemetete ala — 35 töötajat ehk 4% võrreldes eelmise kuuga, ja võrreldes m. a. sama ajaga on vähenemine neil aladel vastavalt 231 isikut ehk 8% ja 56 isikut ehk 6,3%. Kõik teised metallitööstuse erialad osutavad aga töömahutõusu võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama aja seisuga vastavalt. Väljavaateid edasiseks tegevuseks hinnatakse 7% ulatuses häiks, 91% rahuldavaiks ja 2% nõrkadeks. M. a. sama aja hinnang oli vastavalt 7%, 92% ja 1%.

Keemiatööstuses tegeles 1. VIII k. a. 3328 isikut, mis on suurem eelmise kuu seisust 60 töötajat ehk 1,7% ning m. a. sama aja seisust — 405 isikut ehk 13,9%. Tööjõu arvu suurenenemine toimus seebi- ja kütinlatööstuses 3,4%, õlikivitööstuses — 2,2% ja mitmesuguste keemiaainete tööstuses — 2,1% võrreldes eelmise kuuga, kuna m. a. sama kuu seisuga võrreldes on suurenenemine vastavalt 16,9% ja 36,3% peale mitmesuguste keemiaainete tööstuses, kus on vähenemine 16,1%. Peale mainitu võis tagasiminekut märkida kummitööstuse alal 0,7% võrreldes eelmise kuuga ja 3,8% võrreldes m. a. sama ajaga. Väljavaated edasiseks tegevuseks on ses tööstusharus 92% rahuldavad ja 8% nõrgad. M. a. sama aja hinnangul olid väljavaated 24% ulatusel head ja 76% rahuldavad.

Nahatööstuses vähenes k. a. juulis töötajate arv võrreldes eelmise kuuga 1,4% ja m. a. sama ajaga 2,6%. Nahatöösturid hindavad väljavaateid edasiseks töötamiseks 94% ulatuses rahuldavaiks ja 6% nõrkadeks. M. a. sama aja hinnang oli 8% head, 83% rahuldavad, 6% nõrgad ja 3% halvad.

Tekstiiltööstuses oli 1. VIII k. a. suur- ja kesktööstuses 11605 töötajat, mis on võrdne eelmise kuuga, kuid väiksem m. a. seisust 893 töötajat ehk 7%. Töömahu vähenemine toimus kõigis selle tööstusharu erialades peale puuvillatööstuse, kus tööjõu arv suurenes juulis 88 isiku ehk 2,5% võrra võrreldes eelmise kuuga. Nii vähenes töötajate arv villatööstuses 0,6%, linatööstuses 1,8%, apretuur- ning värvimistööstuses 0,1%, köie-, nõõri- ja niiditööstuses 0,7% ja kunstiidiiride- ja pudukaupadetööstuses 1,2% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes m. a. sama aja töötajate arvuga on vähenemine puuvillatööstuses 19,3%, köie-, nõõri- ja niiditööstuses 13% ning kunstiidiiride- ja pudukaupadetööstuses 4%, kuna samal ajal on töömaht suurenenud villatööstuses 0,4%, linatööstuses 3,2% ja apretuur- ning värvimistööstuses 6,1%. Selle tööstusharu suurtööstusettevõtted hindavad väljavaateid edasiseks töötamiseks 3% häiks, 43% rahuldavaiks, 38% nõrkadeks ja 16% halvaks. Aasta tagasi oli see hinnang 2%

Tööloolu ja töeliste teenistus tööstustes — Employment and Earnings in Industry

	Töötajate arv Number of Workers			Tunniteenus suuritööstustes juulis 1938. Hourly Earnings in Large-scale Ind. in July, 1938					
	1. VIII 1938		± Juulis 1938 In July 1938	Senti tunnis Sents per Hour		Indeksid (eelmise aasta vastav kuu • 100) Indexes (Corresponding Month of Previous Year • 100)			
	Suuritööstus Large-scale Industry	Suur- ja kesktöös- tus — Large-scale and Middle-sized Industry				Teenistuse nimesväärtus Nominal Earnings		Reaalteenistus Real Earnings	
			M.	N.	M.	F.	M.	N.	
I Murrud ja kaevandused — Mines and quarries . . .	6 554	6 644	— 1 612	47,9	31,4	104	93	98	87
II Mineraalide töötlemine — Mineral working industry . . .	2 667	3 269	— 90	41,0	22,5	102	112	96	105
III Metallitööstus — Engineering industry . . .	6 637	7 852	— 55	45,6	26,8	102	111	96	104
IV Keemiatööst. — Chemical ind. V Nahatööstus — Leather ind.	8 048	3 323	+ 60	40,3	24,7	110	103	103	97
VI Tekstiilitööstus — Textile ind.	594	791	—	58,4	20,9	109	101	102	95
VII Puutööstus — Woodworking industry . . .	11 062	11 805	— 5	36,3	26,8	110	103	103	97
VIII Paberitööstus — Paper ind.	4 776	5 959	— 469	39,8	25,4	107	104	100	98
IX Polügraafiatööstus — Poly- graphic industry . . .	2 347	2 461	— 95	39,3	26,5	107	104	100	98
X Toit-, maitseain. ja jookide ts. — Foodstuff, stimul. and beverage industry . . .	1 577	2 039	— 21	46,3	27,8	108	99	101	93
XI Kehakatte- ja pudkanapade ts. — Clothing a. dry-goods ind.	3 608	5 889	+ 148	39,2	22,4	107	99	100	93
XII Ehitustööst. — Building ind.	1 622	2 502	— 83	41,9	24,5	112	118	105	111
XIII Elektri jaamad ning gaasi- ja vesivarustis — Electric power plants, gas and water works	6 245	7 202	+ 222	43,7	23,3	102	99	96	93
XIV Puhastustööstus — Sanitat- ion industry . . .	1 133	1 215	+ 15	46,5	31,9	109	118	102	111
Kokku — Total . . .	130	418	+ 4	37,1	21,5	122	111	115	104
	51 990	61 234	— 1 872	42,7	26,9	105	102	99	96

head, 87% rahuldavad ja 11% nõrgad, kuna halvad väljavaated puudusid üldse. Säärase hinnangu peamiseks põhjuseks on tellimuste puudus ja terav võistlus välisurgudel, mis puudutab eriti puuvilla- ja linatööstust. Välisurgudel tekkinud raskuste tõttu on valandatud töölisi ja ühes suuremas linavabrikus töötatakse alates 1. VIII k. a. lina ettevalmistamis- ja osalt ka ketrusosakondades 4 päeva nädalas, kuna džaudiosakonnas oli näha ette üleminekut 5-päevasele tööpäevale.

Puutööstuses töötas 1. VIII k. a. 6 959 isikut, mis on väiksem eelmise kuu seisust 469 töötajat ehk 6,7% ning m. a. sama aja seisust — 1481 isikut ehk 19,9%. Saeveskites vähenes töötajate arv juulis 421 töötajat ehk 12,3%, mööbli- ja vineeritööstuses 0,1% võrreldes eelmise kuuga. 1937. a. sama aja seisuga on vähenemine neil aladel vastavalt 30% ja 5,3%. Muude puuesemete

valmistamise alal suurenes tööjõu arv võrreldes eelmise kuuga 0,6%, kuid jäi madalamaks m. a. seisust 9,4%. Väljavaateid edasiseks töötamiseks hindavad puutööstusettevõtted 3% häiks, 39% rahuldavaiks, 54% nõrkadeks ja 4% halvaks. M. a. sama aja hinnang oli vastavalt 1%, 85%, 13% ja 1%. Puutööstuserialadest kannatavad saeveskid toormetsamaterjali puuduse ja välisurgudel valitseva suure võistluse ja madalate hindade all. Ka teisel välisurgu varustavil aladel on tellimusist puudus, kuna mööblitööstuses on märgata paranemistendentsi.

Paberitööstuses vähenes k. a. juulis töötajate arv 36 isikut ehk 1,4% võrreldes eelmise kuuga; m. a. sama ajaga võrreldes on vähenemine 105 isikut ehk 4%. Tselluloosi- ja puupapivalmistamise alal vähenes töömaht 1,8% võrreldes eelmise kuuga ja 5,6% võrreldes m. a. sama aja seisuga. Pabereseemete valmistamisel on aga tööjõu

arvu suurenemine vastavalt 0,2% ja 3,8%. Selle tööstusharu edasise töötamise olukorra hinnang on 34% rahuldavad ja välistellimuste nappuse tõttu 66% nõrgad, kuna m. a. sama aja hinnang oli 100% rahuldavad. K. a. on veel üheks puumassitootmist pidurdavaks teguriks veepuudus, mistõttu mõned puupapivabrikud lõpetasid ajutiselt töö ja paigutasid töölisel remont- ja põllutõile.

Polügraafiatööstuses vähenes töömaht võrreldes eelmise kuuga 1,2%, kuid on 1937. a. sama aja seisust suurem 5%. Ettevõtted kinnitavad aktiivsuse püsimumist ses tööstusharus oma väljavaadete hinnanguga edasiseks, millised on 99% rahuldavad ja 1% nõrgad, kuna m. a. sama aja hinnang oli 96% rahuldavad ja 4% nõrgad.

Toit-, maitseainete ja jookide tööstuses oli töötajaid k. a. I. VIII 5889, mis on kõrgem eelmise kuu seisust 148 isikut ehk 5,4% ja m. a. sama aja seisust 572 töötajat ehk 10,8%. Selle tööstusharu erialadest esinevad tööjõu suurenemisega võrreldes eelmise kuu ja m. a. sama aja seisuga — leivatööstus 2,9% ja 9%, šokolaadi- ja komvekitööstus — 13,9% ja 10,3%, konservitööstus — 24,6% ja 64,6%, piimatööstus — 10,7% ja 9,9% ning veini- ja likööri- ja brikud — 0,5% ja 14,6%. Teised selle rühma erialad näitavad töömahu vähenemist. Nii vähenes töötajate arv toiduõli- ja rasvatööstuses 1,2%, kartulijahu- ja siirupitööstuses — 21,6%, piiritusvabrikuis — 19,6% ja karastavate jookide tööstuses — 4,3% võrreldes eelmise kuuga. 1937. a. sama ajaga võrreldes on tööjõu suurenemine tapamajades 6,6%, toiduõli- ja -rasvade alal — 6,3%, piirituse alal — 19,0%, veini- ja likööri- ja brikuis 14,6% ja karastavate jookide tööstuses — 67,7%. Linnase- ja õlle- ja tubakatööstuses jäi töötajate arv endiseks võrreldes eelmise kuuga, kuid m. a. võrreldes on see esimeses suurem 14,6% ja teises väiksem 1,5%. Väljavaated edasiseks tegevuseks on 2% ulatuses head, 93% rahuldavad ja 5% nõrgad. Aasta tagasi m. a. juulis oli see 90% rahuldavad ja 10% nõrgad.

Kehakatte- ja pudukaupade tööstuses vähenes töömaht võrreldes eelmise kuuga 33 isikut ehk 0,4%, kuid on suurem m. a. sama aja seisust 229 töötajat

ehk 10%. Keskmise töövaikuse tõttu vähenes töömaht riievalmistamistööstuses 3,4% ja jalanõudetööstuses — 3,8% võrreldes eelmise kuuga. Võrreldes 1937. a. sama kuu seisuga on aga neil aladel suurenemine vastavalt 11% ja 35%. Töömahu suurenemist osutab võrreldes eelmise kuuga samuti m. a. sama aja seisust on töömahu kitsam 16,4%. Väljavaateid töötamiseks hindavad selle tööstusharu ettevõtted 98% rahuldavaks ja 2% nõrkadeks. M. a. sama aja hinnang oli 95% head, 3% nõrgad ja 2% halvad.

Ehitustööstuses tegeles ilma a.-s. „Ehitaja” ja Teedeministeeriumi Ehituseosakonna töötajata 1. VIII s. a. 7 262 töötajat, seega 222 isikut ehk 6% rohkem eelmisest kuust ja m. a. sama aja seisust 6,5%. Hoonete ehitamise alal on töömahu suurenemine võrreldes eelmise kuuga ja m. a. sama aja seisuga 2,8% ja 6,7%, kuna välisehituste alal on suurenemine vastavalt 10,5% ja 0,3%.

Elektrijaamades ning gaasi- ja vesivarustise alal suurenes tööjõu arv kaablivõrgutööde alal ajutiste tööliste arvel võrreldes eelmise kuuga 1,3% ja 1937. a. sama aja seisuga — 15%. Selle tööstusharu edasise töötamise hinnang oli k. a. juulis 100%-lt rahuldav.

Rööbiti töötajate arvu liikumisega on k. a. juulis kujunenud ka tööliste töötundide üldarv võrreldes eelmise kuu ja kahe eelmise aasta sama ajaga.

Tööliste töötundide üldarv suur- ja kesktööstuses.

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1938 juuli . . .	8 276	1 480	9 756
1938 juuni . . .	7 371	1 447	8 818
1937 juuli . . .	8 045	1 465	10 410
1936 juuli . . .	7 409	1 137	8 546

Suurenemine või vähenemine 1938. a. juulis (± %).

Võrreldes	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1938 juuniga . .	+12,3	+ 2,9	+10,7
1937 juuliga . .	- 7,5	+ 1,6	- 6,2
1936 juuliga . .	+10,3	+31,0	+18,1

Tööliste keskmine tööpäevapikkus oli k. a. juulis suurtööstuses meestöölil 8,37 ja nais- töölil — 7,91 tundi ning kesktööstuses meestöölil 8,27 ja naistöölil — 7,96, kuna eelmise kuu keskmine tööpäevapikkus oli vastavalt suurtööstuses 8,37 ja 7,95 ning

kesktööstuses — 8,16 ja 7,74. Seega oli juulis keskmine tööpäevapikkus suurtööstuses meestel võrdne eelmise kuuga ja naistel 0,5% lühem, kuna see kesktööstuses oli pikem meestöölil 1,3% ja naistöölil — 2,8%.

Ehkki töötajate üldarv k. a. juulis vähenes, võime siiski konstateerida makstud palga üldsumma tõusu.

Palga üldsumma suur- ja kesktööstuses (1000 kr.):

	Töölised	Administratsioon	Kokku
1938 juuli . . .	3 784	309	4 543
1938 juuni . . .	3 616	310	4 426
1937 juuli . . .	3 701	708	4 407
1936 juuli . . .	2 736	692	3 338

Suurenemine või vähenemine 1938. a. juulis (±%).

	Töölised	Administratsioon	Kokku
Võrreldes 1938 juuniga . . .	+ 3,3	- 0,1	+ 2,6
1937 juuliga . . .	+ 0,9	+14,6	+ 3,1
1936 juuliga . . .	+36,5	+34,4	+36,1

K. a. juulis oli tööstustööliliste keskmine tunniteenistus suurtööstuses meestel 42,7 s. ja naistel — 25,9 s. ning kesktööstuses mees-

tel 36,9 s. ja naistel — 21,2 s. Võrreldes 1937. a. sama kuu keskmise tunniteenistusega on teenistus tunnis tõusnud suurtööstuses meestel 5,4% ja naistel — 3,6% ning kesktööstuses meestel 14,2% ja naistel — 10,4%.

Reaalteenistus (teenistuse ostujõud tunniteenistuse alusel) langes võrreldes 1937. a. sama kuuga suurtööstuses meestöölil 1% ja naistöölil 4%.

Tööõnnetusi oli k. a. juulis 1403, sellest suurtööstuses 1306 ja kesktööstuses 97. Ühe milj. töötunni kohta tuleb seega suurtööstuses 157,8 ja kesktööstuses 65,1 ning keskmiselt 143,7 tööõnnetust, kuna eelmisel kuul oli see vastavalt 129,0, 55,3 ja 116,9 tööõnnetust ning 1937. a. samal kuul — 140,7, 56,0 ja 123,8. Suhteliselt tõusis k. a. juulis tööõnnetuste sagedus võrreldes eelmise kuuga 36,1%, sellest suurtööstuses 37,3% ja kesktööstuses — 21,3%, kuna m. a. sama ajaga võrreldes on see suurenemine vastavalt 4,6%, 3,7% ja 18,3%.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

● Põllumajanduse ja Tööstuse a.-s. „Estaklandi” osakonnale, Rakveres, Vaksali 32/34 asuvas ja ümberkorraldatud jahuveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 7 töölilist. Jõuandjaks diiselmootor 120 HJ ja elektrimootor 75 HJ. Jahvatatakse teravilja ja valmistatakse teraviljatooteid.

● Eesti Kammivabrik „Estico”le“, Tartus, Teguri 26/28 ehitatud ja sisseseatud tselluloidilao kasutamisele-võtmiseks.

● Veltsi Kartuliühisusele, Haljala vallas, Virumaal, asuva piiritusvabriku ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Tööd leiab 6 töölilist. Jõuandjaks aurumasin 12 HJ. Valmistatakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Ühing „Eesti Lihaekspordile“, Tallinas, Kopli, Bekkeri asund. asuvas ja ümberkorraldatud konservitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab tavaliselt 70, kevadel kuni 500 töölilist. Jõuandjaks lokomo-

biil 5,5 HJ ja 21 elektrimootorit üldvõimega 93 HJ. Valmistatakse igasugu liha- ja aedviljakonserve.

● M. Tiideberg'ile, Tartus, Risti 9 asuvas ning ümberkorraldatud kookosvaipade tööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 14 töölilist mehaanilisi jõuallikaid kasutamata. Valmistatakse kookosnõõrist ja -kiust pörandariideid, jalamate ja vaipu.

● Väimela põllutöökoolele, Väimela mõisas, Võrumaal, kooli juures asuva ning ümberkorraldatava piiritustehase ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 6 töölilist. Jõuandjaks plahvatusmootor 8 HJ ja aurumasin 12 HJ. Valmistatakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● H. Järbach'ile, Haimres, Läänemaal asuvas ning ümberkorraldatud „Koha” jahu-, sae- ja villatööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 10 töölilist. Jõuandjaks lokomobiil 12 HJ ja vesiturbiinid 15 HJ ja 30 HJ. Jahvatatakse teravilja, saetakse ja valmistatakse ehitusmaterjali, kraasitakse ja kedratatakse villa, värvitakse

ning hüvestatakse villast lõnga ja kangaid, puhastatakse linu.

● A. Silvere ja poegadele, Jõgeval, Suur tn. 75, neile kuuluva ning ümberkorraldatava „UKU“ jahu- ja saeveski ning villatööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 8 töölit. Jõuandjaks 2 gaasimootorit 35 HJ ja 55 HJ. Jahvatatakse teravilja, saetakse ja valmistatakse ehitusmaterjali ja kaste, kraasitakse ja kedratatakse villa, värvitakse ning hüvestatakse villast lõnga ja kangaid.

● A.-S. A. M. Luther'ile, Tallinnas, Pärnu m. 69 asuva ning ümberkorraldatava mööblitehase juurdeehitise ehi-

tamiseks, korraldamiseks ning sisseseadmiseks.

● H. Piiper ja R. Veinberg'ile, Rapla jama juures Harjumaal asuvas jahu- ja saeveskis edasitöötamiseks väiketööstuse piires.

● Kaubamaja G. Stude'le, Tallinnas, Pikk 16 asuva ning ümberkorraldatava martsipani-, šokolaadi- ja kondiitertööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 26 töölit. Jõuandjaks 14 elektrimootorit üldvõimega 9,3 HJ. Valmistatakse šokolaadi- martsipani ja teisi kondiitralatooteid.

LAEVANDUS

PRAHITURG. — FREIGHT MARKET.

Laevade prahiturg nädalal kuni 10. sept. oli endiselt vaikne ning madala taseme juures.

Viljaveoturul oli vedude pakkumine väike. Oli vaid üksikuid tehinguid, mitmelt turult. Muuhulgas ilmus üksikuid prahtimisi ka L.-Ameerikast miinimumnormhindadega. P.-Ameerika vedusid oli vähe, makstes miinimumhinda. Mustalt merelt oli vaid üksikuid tehinguid NSVL-u sadamaist 6500—7500 tn. (dw. laevadele, makstes 10/6—10/9 Antwerpen/Rotterdam baasil). Lähemal viljaveoturul — Balti mere, Saksa ja Poola sadamaist — Põhjamere kontinendi sadamaisse tekkis võrdlemisi rohkesti vedusid väiksemaile laevadele, makstes 3/— (kuuld) per tn. Antwerpeni/Breemeni. Kuid Saksa sadamaisse olid need veod reserveeritud peamiselt saksa laevadele.

Süteveoturul oli tegevus endiselt keskmine, hinnad madalad. Teatavat elavnemist oli märgata vaid vedudel Balti merre, hindade vähese kõvenemisega. Üksikute veoturgude hinnad olid:

Brist. kanalist — La Plata	12/8—12/6
„ — Aleksandria	6/—6/3
„ — L.-Itaalia	5/9—5/10½
„ — Roueni	4/—
Inglise ida rand — Taani	4/—4/8
„ — Riiga	5/—
„ — Sise Balti merre	4/8—5/3

Vahemere veoturul elavnnes nõudmine pisut maakide veol ning endised madalad hinnad kõvenesid veidi. Teisi vedusid vahemerele oli vähe. Maksti: 2000 tn Sfax Kings-Lynn 11/—; 300—3500 tn. Sfax — Rouen 8/—; 2000 tn Setubal — Rouen 7/8; 7000 tn Huelva — Antwerpen 8/—. 1200 tn. mererohtu Sfax — Aberdeen 18/9.

Metsaveoturul oodatud elavnemist ei tulnud ikka veel. Metsamüügid on küll pisut suurenenud ning vedude pakkumine tõusnud, kuid prahtimisel oli veel kerge saada tonnaaži ning hinnad seetõttu tagasihoidlikud. Tähtsaks sündmuseks oli 10. sept. Baltwhite Timber Scheme miinimumhindade allaviimine ametlikult 1937. a. normidele, mis võrreldes 1938. a. normidega tähendab 6/—10/— per std. langust. Viimaseil nädalail oligi raske saada vedusid miinimumhindadega, kuna paljud „outsiderid“ vedasid alla miinimumi ja vedude kogus oli alatiselt madalam kui pakutav tonnaaž. Muidugi ei too veohinna ametlik alandamine mõne š võrra juurde uusi vedusid, seda enam, et tegelik hind oli viimaseil nädalail alla miinimumi. Kui peaks tulema oodatav metsamüügi elavnemine, on loota, et prahid ulatuvad üle m. a. miinimumhindade, millised alates 10. sept. kehtivad aasta lõpu-

ni. M. a. ületati teatavasti kõrgete prahtide perioodil miinimumhinnad 20/— std. Ka viimaseil päevil olid mõned pakkumised senise miinimumiga Balti merest, s. o. 6/—7/— üle uue miinimumhinna.

Ajalepinguprahtimised on viimase nädalal toimunud peamiselt vaid üksikreisudeks. Pikemale ajale oli üksikuid nõudmisi süteveolaevadele. Hinda pakuti 2000 dw. tn. laevast 6 kuule vaid £ 475—500.—

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võituruseisundi kujunemises m. n. ei esinenud erilisi muudatusi. Meie võihinnaks noteeriti Manchesteris 120—122 š ja Soome võihinnaks 124—126 š cwt. Saksast saadav hind jäi endisele tasemele. Kuna aga Saksa eksporditava võikoguse osatähtsus suurenes, tõusis meie eksportvõihinna-noteering 167 s-le kg. franko saatejaam, tõustes seega 1 s. kg.

Või sissevedu Inglisse oli aug. Uus-Meremaal ja Austraaliast 389 100 kasti m. a. sama kuu 564 700 kasti vastu. Euroopas on võitoodang näidanud sesoonset vähenemist kuid on soodsate ilmastikuolude tõttu üldiselt suurem kui m. a. Seejuures oli, näit., või väljavedu Taanist aug. 9% suurem kui m. a. Samuti ka teisist euroopa karjamajandusmaist võib märkida või väljaveo suurenemist.

Võitagavarade seis Inglises oli aug. lõpul 1 300 000 kasti m. a. sama aja 955 000 kasti

vastu. Seega on tänavu võitagavarade seis Inglises suurem kui m. a. Seejuures on jäänud aga ladudesse seisma peamiselt ookeaanitaguste maade võid.

Või sissevedu Saksa oli k. a. juulis 88 551 kv m. a. sama kuu 88 120 kv vastu, olles seega ainult pisut suurem. K. a. esimese 7 kuu jooksul veeti võid Saksa 516 845 kv. m. a. sama aja 437 615 kv vastu, tõustes seega 18%. Peamised Saksa võituru varustajad olid Taani, Holland, Rootsi, Soome, Läti ja Eesti.

Või väljavedu meilt oli k. a. aug. 1 829,0 tn. ehk 30% suurem kui m. a. samal kuul. K. a. esimesel 8 kuul ulatus või väljavedu meil 9 928 tn-le, olles seega 21% suurem kui m. a. samal ajal. Kuna tänavu oli või eksporthind 170 s. kg. m. a. 156 s. vastu, suurenes võist saadud valuuta k. a. esimesel 8 kuul üle 4 milj. kr. võrreldes m. a. sama aja väljaveetud võikoguse väärtusega.

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuturuseisundi kujunemises ei esinenud erilisi muudatusi, mispärast ka meie eksport- kui ka siseturujuustu hinnanoteeringud jäid püsima. Nii noteeriti 12. IX šveitsi eksportjuustu hinnaks riikliku kvaliteetpreemiata:

12 A — 112 s. kg.	11 A — 110 s. kg.
12 B — 109 s. kg.	11 B — 107 s. kg.

Ühes kvaliteetpreemiaga saavad juustu-tööstused šveitsi juustu eest järgmist hinda:

12 A — 142 s. kg.	11 A — 135 s. kg.
12 B — 134 s. kg.	11 B — 122 s. kg.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib endiselt kindel tendents. Nõudmine peekoni järele püsib hea ja kõik Londonisse saabunud peekon klaariti välja

Siseturujuustuhinnaks noteeriti šveitsi juustul 125 s. kg., tilsiti juustul — 110 s. kg., backsteinil — 100 s. kg. ja konservjuustul — 135 s. kg.

Juustu väljavedu on meil näidanud k. a. tagasiminekut võrreldes m. a. sama aja väljaveetud kogusega. Nii eksporditi k. a. esimesel 8 kuul juustu 123 934 kg. m. a. sama aja 162 078 kg. vastu, vähenedes seega 23%. Seejuures on olnud juustu keskmiseks välja-veohinnaks k. a. 102 s. kg. m. a. 106 s. vastu. Seega on juustuturuseisund k. a. halvenenud võrreldes m. a. ning suhteliselt või-hinnamuutusega.

raskusteta. Hea nõudmise juures püsivad ka peekonihinnad kindlaina.

9. IX s. a. noteeriti peekoni kõrgema sordi

TÄHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD. — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. 3	5/IX	29/VIII	%	August		English Nomenclature see No. 3	5/IX	29/VIII	%	August	
	11/IX	4/IX		1938	1937		1938	4/IX		1938	1937
SUURMÜÜGIHINNAD Tallinnas Börsikom. noteeringute järgi (kr. kv.)											
1. Rukis	17,00	17,00	0	17,00	16,25	79. Lambaliha, esim. veer.	65	65	0	74	69
2. Nisu	25,00	25,00	0	25,00	23,00	80. " tag.	75	80	-6,3	85	74
3. Oder, sõõda	—	—	—	—	17,00	81. Searasv, sulatamata	110	110	0	110	115
4. Kaer	—	—	—	—	15,00	82. " sulatatud	120	120	0	120	140
5. Rukkijahu	18,68	18,68	0	18,69	17,95	83. Loomarasv, sulatamata	65	65	0	65	65
6. Rukkijahu	26,50	26,50	0	26,50	25,25	84. " sulatatud	80	80	0	80	80
7. Nisupüü (kõrgem sort)	43,00	43,00	0	43,00	43,50	85. Heeringad	55	55	0	55	55
8. Kartulid, sõõgi	—	—	—	—	—	85-a " Eesti erivalik	—	—	—	—	—
9. " piirituse	—	—	—	—	—	86. Rõimed, värsked	20	20	0	18	14
10. Kartulitärklis	25,00	25,00	0	25,00	23,00	87. Kilud, värsked	80	30	0	30	31
11. Junst, Sveitsi (kg)	1,25	1,25	0	1,23	1,25	88. Ristikhein	6,1	6,1	0	5,7	5,5
12. Taimnevi (kg)	0,78	0,78	0	0,76	0,83	89. Anashein	4,9	3,7	+32	4,2	4,6
13. Suhkur	44,38	44,38	0	44,38	45,83	90. Põletispuud, kase (m³)	845	845	0	845	845
14. Sool	2,43	2,43	0	2,43	2,90	91. " männi	563	563	0	563	563
15. Riis, Burma II	46,50	46,50	0	46,50	46,50	92. Petrooleum (lt)	18	18	0	16	16
16. Tee, or. Pek., Tselon (kg)	5,80	5,80	0	5,80	5,75	PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.					
17. Kohv, Rio, Santos	2,98	2,98	0	2,98	2,98	Rukis — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
18. Kakao, Hollandi	2,10	2,10	0	2,10	2,10	93. Hamburg (La Plata)	—	—	—	—	—
19. Heering-, S. Matties (tünn)	44,50	44,50	0	44,50	51,60	94. Chicago	5,95	6,04	-1,5	6,19	11,41
20. " Matties	46,00	46,00	0	46,00	55,50	95. Winnipeg	5,51	5,54	-0,5	6,04	12,53
21. Paldid, kuusk, määnd (thm)	15,50	15,50	0	15,50	20,00	Nisu — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
22. Paberipuu (rm)	9,00	9,00	0	9,00	7,50	96. Hamburg (Manitoba I)	10,77	11,46	-6,0	12,88	20,00
23. Saet, mat., määnd u/s (thm)	32,00	32,00	0	32,00	32,00	97. Liverpool	9,49	10,29	-7,8	10,75	16,90
24. Telliskivid (1000 tk.)	49,50	49,50	0	49,50	47,00	98. Chicago	8,40	8,60	-2,7	8,69	13,54
25. Sillikaakivid (1000 tk.)	41,00	41,00	0	41,00	41,50	99. Winnipeg	8,14	8,43	-3,4	9,93	16,78
26. Tsemnt (tünn 170 kg)¹)	5,85	5,85	0	5,85	5,85	Mais — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
26a. Tsem. paberkot. (170 kg)²)	5,15	5,15	0	5,15	5,15	100. Chicago	7,53	7,60	-0,9	7,65	13,62
27. Lubi	2,207	2,207	+2,4	2,207	2,207	Piin lahtiselt Tallinn (snt. lt.)	—	—	—	—	—
28. Tsinkvalge (kg)	0,42	0,41	0	0,41	0,64	101. I v. piimakauplustele	12	12	0	12	11
29. Ooker (kg)	0,20	0,20	0	0,20	0,20	102. I v. piimatööstustele	11	11	0	11	10
30. Värnits	61,00	61,00	0	60,75	65,00	103. II v. piimakauplustele	10	10	0	10	9
31. Linaseeme, õli tootmiseks	—	—	—	—	—	104. II v. piimatööstustele	9	9	0	9	8
32. Õlikoogid, linaseemne	—	—	—	—	12,50	Võl. (snt. kg)	—	—	—	—	—
33. Nisukliid	—	—	—	—	10,00	105. Tallinn	167	166	+0,6	158	163
34. Superfosfaat, 18—20%	5,35	5,35	0	5,35	5,05	106. Kindlustatud hind	160	160	—	160	145
35. Kaalisool, 40%	11,70	11,70	0	11,70	11,48	<i>Londons.</i>					
36. Fosforiit, eesti	3,35	3,35	0	3,35	3,25	107. Taani	241	241	0	231	225
37. Nitrofoska	24,50	24,50	0	24,50	—	108. Eesti	—	—	—	—	—
38. Raud, sordi	21,00	21,00	0	21,00	22,00	109. Läti	—	—	—	—	—
39. Teras, vedru	32,00	32,00	0	32,00	35,00	110. Leedu	—	200	—	199	200
40. Inglisina	410,00	410,00	0	410,00	550,00	111. U-Meremaa	—	219	—	217	208
41. Seafina	42,50	42,50	0	42,50	51,00	<i>Manchesteris.</i>					
42. Vaskplekk, punane	210,00	210,00	0	210,00	235,00	112. Taani	245	245	0	238	232
43. " valge	180,00	180,00	0	180,00	195,00	113. Eesti	215	215	0	211	214
44. Tsinkplekk	77,50	77,50	0	77,50	77,50	114. Läti	215	215	0	211	214
45. Puuvillariie, bjas (mtr)	0,57	0,57	0	0,57	0,61	115. Soome	228	225	0	218	220
46. Tallanahk, eesti nah. (kg)	2,45	2,45	0	2,45	2,55	116. Rootsi	224	224	0	218	220
47. " ameer. n. i. s.	2,75	2,75	0	2,75	2,70	117. Kopenhaagenis — Taani	186	186	0	186	182
48. Paber, rotatsiooni	23,20	23,20	0	23,20	23,20	Peekon. (snt. kg)	—	—	—	—	—
49. Kivitsiis, auru	2,80	2,80	0	2,80	3,23	118. Tallinn 60 — 72 kg I s.	95 ⁶⁾	95 ⁴⁾	0	95	93
50. " sepa	3,50	3,50	0	3,50	3,60	119. " { 55,5—59,5 " " }	90 ⁶⁾	90 ⁴⁾	0	90	93
51. Põlevkivi, I-a s.	0,90	0,90	0	0,90	0,90	120. " { 72,5—75,0 " " }	86 ⁶⁾	86 ⁴⁾	0	86	89
52. Turvas	1,00	1,00	0	1,00	0,90	<i>Londons (kõrgem not.)</i>					
53. Põlevkiviõli	6,70	6,70	0	6,70	5,93	121. Tanni	176	176	0	180	182
54. Kütteõli, o/ü. "E. Kiviõli"	6,75	6,75	0	6,75	5,93	122. Eesti	168	168	0	170	173
55. Kütetõrv	18,25	18,25	0	18,25	19,00	123. Läti	—	—	—	—	173
56. Nafta	18,25	18,25	0	18,25	14,00	124. Leedu	166	166	0	170	173
57. Petrooleum	14,50	14,50	0	14,50	15,50	125. Rootsi	169	169	0	174	181
58. Bens. Riigi Põlevkivit. (lt)	0,32	0,32	0	0,32	0,31	126. Iiri	176	176	0	181	188
59. " Kiviõli "Estonia" (lt)	0,33	0,33	0	0,33	0,32	127. Poola	164	164	0	170	178
VÄIKEMÜÜGIHINNAD Tallinnas (snt. kg.)											
60. Rukkijahu (kotiivisi)	17,2	17,4	-1,2	18,4	18	Lina — Võru-Petsari.	—	—	—	—	—
61. Sepikujahu (kotiivisi)	27,5	27,5	0	27,5	28	128. Ristna (R)	—	107	—	105	140
62. Manna	50	50	0	50	50	129. Hoffsdreiband (HD)	—	—	—	98	131
63. Kartulijahu	30	30	0	30	30	130. Dreiband (D)	—	—	—	89	122
64. Kartulid	4,5	4,5	0	5,3	3,9	131. Ordin-dreiband (OD)	—	—	—	80	78
65. Suhkur	46	46	0	46	47	132. L.-ordin-dreib. (LOD)	—	—	—	71	69
66. Sool	5	5	0	5	5	133. Takuprakk (H)	—	—	—	62	60
67. Piim, lt. II valik lahtine	12	12	0	12	11	<i>Mujal Eesti.</i>					
68. Lauavõi	180	180	0	180	170	134. Ristna (R)	—	105	—	103	133
69. Kõõgiviõli	170	180	+6,2	156	159	135. Hoffsdreiband (HD)	—	—	—	97	94
70. Koor, röösk (liiter)	110	110	0	110	110	136. Dreiband (D)	—	—	—	86	120
71. " hapu	110	110	0	110	100	137. Ordin-dreiband (OD)	—	—	—	78	78
72. Kanamunad (paar)	9	9	0	10	11	138. L.-ordin-dreib. (LOD)	—	—	—	68	67
73. Sealiha, keedulih	95	95	0	90	100	139. Takuprakk (H)	—	—	—	60	93
74. " praehiha	115	115	0	110	112						
75. Loomaliha, supliha	70	70	0	70	55						
76. " praehiha	100	100	0	100	73						
77. Vasikaliha, esim. veer.	65	60	+8,3	65	53						
78. " tag.	75	75	0	80	60						

¹) fr. Rakvere; ²) ühes teedemaksuga; ³) 12.IX—18.IX; ⁴) 5.IX—11.IX; ⁵) Virumaa raudteejaamades; ⁶) raudteejaamades; ⁷) fr. Tamsalu; ⁸) Suurmüüginäid 22.VIII—28.VIII.

hinnaks Londonis eelmise nädala hind, s. o. Taani 99 š, Eesti 93 š, Leedu 93 š, Rootsi 96 š, Iiri 99 š, Hollandi 96 š ja Poola 93 š tsn.

Praeguse nõudmise ja pakkumise juures, arvestades turuseisundit, võib loota, et peekonihinnad jäävad püsima veel mõneks ajaks samale tasemele.

Kuna peekoniturg Londonis näitab kindlat tendentsi, noteeriti siseturul peekonsigade hinnaks eelmise nädala hind.

K. n. maksavad eksporttapamajad peekonsigadest järgmisi hindu:

Tapakaal	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg.	95	90	Siseturu hinnad	
55,5—59 "	90	86	"	"
72,5—75 "	90	86	"	"
75,5—80 "	86	82	"	"

ja elussigade eest:

105—120 kg. raskused	60 s. eluskaalu-kg.
121—160 " " "	64 " " "
üle 160 " " "	60 " " "

Peekoni väljavedu oli meil k. a. augustis 160,0 tn. m. a. sama aja 165,3 tn. vastu, vähem seega 3,3%. Kaheksa kuu jooksul veda-

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.
EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1936. a.	1937. a.	1938. a.
	5./IX 11./IX 1938	29./VIII 4./IX 1938	1./I kuni 11./IX	1./I kuni 12./IX	1./I kuni 13./IX
VOI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	191,2	665,6	10119,4	8478,9	7205,4
Sellest:					
Saksa	191,2	169,2	3227,5	2980,8	2758,4
Inglise	—	473,9	6862,1	6321,9	4343,9
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	778	1422	30957	28212	30535
Sellest:					
Inglise	—	892	13293	3521	16388
Saksa	778	488	18044	24620	10193
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	—	73,6	1342,6	1399,2	1647,6
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	21,1	208,5	4667,9	4961,8	6138,9
Sellest:					
Inglise	—	174,4	2132,0	1705,6	2854,9
Belgiasse	21,1	—	92,2	201,5	281,8
Sooms	—	—	317,7	288,8	455,1
Saksa	—	82,1	1035,2	1934,8	1121,4
Prantsusse	—	—	342,2	582,3	1531,2

sime peekonit välja 1342,6 tn. m. a. sama aja 1346,2 tn vastu. Seega on peekoni väljavedu koguselt jäänud peagu endisele tasemele.

TAPALOOMADE JA LIHATURG.

— CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. kujunes kaubanõudmine elavamaks kõigil kaubaliikidel peale sealiha, mistõttu ka hinnad paranesid, kuna sealihahind nõrgenes 1 s. kg-lt.

38—44 s. kg. Eluskaalu järgi 20—23—29—33 s. kg.

Veiste pakkumine oli keskmine. Nädalas turustati 357 veist. Nõudmine eelmisest nädalast suurem. Tendents eelolevaks nädalaks selgusetu.

Vasikate pakkumine väike. Nädala jooksul turustati 312 vasikat. Nõudmine vasikalihale hea. Tendents püsiv. Nii maksus vasikalihale: nuumatuil 65—75 s., rammusail 55—65 s., keskmisel 50—54 s. ja lahjadel 45—50 s. kg. Eluskaalu järgi vastavalt sordile 29—36—44—52 s. kg.

Tapetud veised maksusid: suured pullid, rammusad 53—55 s. ja keskmised 50—53 s. kg. Väiksemad, rammusad 50—53 s. kg, keskmised 48—50 s. ja lahjad 45—48 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid suured pullid 30—33 s. kg ja väiksemad pullid 28—30 s. kg.

Lammaste pakkumine sügisaja kohta keskmine. Nädala jooksul turustati 1092 lammast. Nõudmine lambalihale keskmine. Nii maksus lambaliha siseturu jaoks suurmüügil: rammusad 53—60 s., keskmised 43—50 s. ja lahjad 40—43 s. kg. Eluskaalu järgi maksti franko saatejaam 27—30 s. kg.

Lehma- ja härjaliha: nuumatuil 55—60 s., rammusail 47—55 s., keskmisel 42—46 s. ja lahjadel 37—42 s. kg. Eluskaalu järgi vastavalt nimetatud sordile 18—22—30—34 s. kg.

Sigade pakkumine keskmine. Nädalas turustati 474 siga. Nõudmine sealihale keskmine. Nii maksus sealihale suurmüügil: noored ja peekonkaalulised 83—86 s., lihasead 80—83 s. ja rasvasead 78—82 s. kg. Eluskaalu järgi 61—62 s. kg.

Mullikaliha: nuumatuil 52—56 s., rammusail 48—52 s., keskmisel 44—47 s. ja lahjadel

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

M. n. nõrgenes lambanahkade hinnanoteering 10%, kuna teiste toornahkade hinnad jäid püsima e. n. tasemele.

Veisenahad maksuvad: I sort 70 s. kg ja II sort 63 s. kg. Teise sordi alla kuuluvad kõik nahad nelja tõugauguga ja üle.

Vasikanahad maksuvad Kr. 3.15 tk. ja kaalus 3,5 kg ning üle — Kr. 1.— kg.

Lambanahkade hinnad Kr. 1.75—3.— sõltuvalt villa pikkusest ja naha suuruselt.

Hobusenahad alla 20 kg. Kr. 8.— tk. ja raskemad — Kr. 11.— tk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunaturul püsisid välisturgudel hinnad m. n. üldiselt e. n. tasemel. Vastavalt hindade kujunemisele välisturgudel noteeriti meie eksportmunadel endine hind, s. o. 96 s. kg franko kogumispunkt. Samuti jäi ka endiseks siseturumunade hinnanoteering 70 s. kg franko kogumispunkt. Turutendents selgusetu.

Kanamunade väljavedu oli meil k. a. aug. 4,9 milj. tk. m. a. sama aja 6,1 milj. tk. vastu. K. a. esimesel 8 kuul ulatus kanamunade väljavedu 30,2 milj. tk-le m. a. sama aja 26,5 milj. tk. vastu. Seega suurenes kanamunade väljavedu koguselt 13,8%. Kuna kanamunade väljaveohind oli k. a. esimesel 8 kuul 13% kõrgem kui m. a. samal ajal,

tõusis kanamunade väljaveoväärtus 1 736 000 kr-le m. a. sama aja 1 572 000 kr. vastu.

Kanamunade sissevedu Saksa oli juulis 102 milj. tk. m. a. sama kuu 105 milj. tk. vastu. K. a. esimesel 7 kuul ulatus kanamunade sissevedu Saksa 820 milj. tk-le m. a. 806 milj. tk. ja 1936. a. sama aja 521 milj. tk. vastu. Seega kanamunade sissevedu Saksa näitab suurenemist.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	8—11	Viljandis	8—10
Tartus	10—11	Narvas	10
Pärnus	9—10	Haapsalus	8—12
Valgas	10	Paides	10—11
Rakveres	10—12		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 12. sept. Tallinna kohta endised piimahinnad, s. o.: I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 11 senti liiter. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 10 s. l. ja müügil piimatööstustele 9 senti liiter.

Piima järele nõudmine endiselt suurem pakkumisest. Karjatamisolud on vahepeal vihmade tõttu veidi paranenud, kuid rohukasv on sügisese aja tõttu siiski niivõrd aeglane, et kari kasustab kõik ädala juurdekasvu toodanguks. Kui oleks karjal veidi rohkem sööti, aitaks see vahepeal püua all kannatanud karjamaadel allaläänud toodanguid veidi tõsta. Seda praegu karjamaal ei

ole ja seetõttu on toodangute tõstmine võimalik vaid käestsöötmisega kuivade heinte kui ka jõusöötade abil.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes mõõdunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	17—19	—	14—15	12
Tartu	15—16	12—13	—	10
Narva	15	10	—	8
Pärnu	16—17	12	—	11
Viljandi	15	—	—	10—11
Valga	15	—	—	10
Võru	—	—	—	11—12
Paide	—	—	—	9
Kuressaare	—	—	—	9—10
Rakvere	14	—	—	9
Haapsalu	—	—	10	8—9

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljaturul püsib edasi nõrk tendents, kuna P.-Am. Üh. endriigid on asunud varustama turgu suuremate viljakogustega. Samuti on turuseisundit mõjustanud NSVL-u pakkumine, head saagiteated Euroopas kui ka

Argentinas ja Austraalias. Säärase olukorra tõttu nõrgenesid hinnad. Nii noteeriti m. n. nisuhinnaks Liverpoolis kr. 9.50 kv., Chicagos kr. 8.40 kv. ja Winnipegis kr. 8.15 kv. Rukkihinnaks noteeriti Chicagos kr. 5.95 kv.

ja Winnipegis kr. 5.50 kv., ning maisihinnaks Chicagos kr. 7.50.

Nagu viimaseist Rooma Põllum.-instituudi andmeist selgub, kujuneb nisu kogusaak P.-Am. Ühendriiges ja Kanadas kokku 25% suuremaks kui m. a. Rukki kogusaak ületab m. a. 16%. Seega kujuneb tootteraviljapakkumine neist maist maailmaturul suurimaks kui m. a. Sõotteraviljatoodangu tõus on olnud väiksem. Odra kogusaak on neis mais 13% suurem, kuid kaera kogusaaki hinnatakse pisut madalamaks kui m. a. Euroopas on eel-

hinnangute järgi nisu kogusaak keskmiselt 20% ja rukki kogusaak — 10% suurem kui m. a. Sõotteraviljadest hinnatakse odra kogusaaki 10% suuremaks, kuid kaera kogusaak näib kujunevat m. a. tasemel.

Riigi Viljasalve rukki- ja nisukokkuost on arenenud soodsalt. Kokkutoodud viili on üldiselt hea mihusega, kuid mõningail juhtudel on toodud müügiks kuivatamata vilja, mis ei vasta aga tingimustele ning on jäänud seepärast ostmata.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturul peale õunte hooaja on saavutanud haripunkti ka ploomide ja tomatite hooaeg. Tallinna turg on õunamüüjatega tulvil, minek on hea ja ostjaid leidub, kuigi hind püsib võrdlemisi kõrge. Paremad lauaõunad (söögiõunad) maksuvad 40—60 s. kg.

Ploome on Tallinna turul üsna rohkesti. Hinnad varieeruvad vastavalt ploomide mihusele. Parimaist emma leppermani ja viktooria-sordiseist ploomidest nõutakse kuni 150 s. ja mõnel juhul enamgi kg. Väiksemaid, tundmatasordiseid kreegilähedasi sini-seid ploome saab osta juba 40 s. kg. Kreekidest nõutakse 25—35 s. kg.

Lillkapsast on ilmunud rohkem müügile ja hind on langenud. Tallinna turul nõutakse lillkapsast 5—35 s. pea.

Aedviljade eksport, arvatud välja mustasõstra-vesihoidised, on jäänud väiksemaks. Soome omi õunu, nii palju kui neid jätkub seal selle aasta väikesest saagist, on ilmunud turule ja eesti õuna minek on jäänud väiksemaks. Samuti on ilmunud turule soome oma sibul. Sibulasaak oli Soomes hea, samuti nagu meilgi.

Augusti jooksul veeti Eestist välja aedsaadusi:

Tallinna turul maksusid väikemüügil 12. IX:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	15—60	Peakapsas	10
Pirnid	30—150	Hapukapsas	25
Ploomid	40—150	Kaalikas	10—15
Kreegid	25—35	Peet	20
Põldmarjad	60	Porgand	10—20
Sõstrad, punased	25—30	Salat	50
Jõhvikad	20—25	Spinat	30
Pohlad	23—30	Aedoakaunad	35
Viinamarjad, kodum. kasvum.	300—350	Hernekaunad	50
Viinamarjad, kodum.väljas kasv.	150	Rabarber	10
Tomat	20—25	Kõrvits	10—15
Sibul, vene	25	Kartul	5—6
Sibul, suureviljalised sordid	30	Arbuus	80—100
Küüslauk	80—100	Meelon	80—100
Sibul, konservim.	30—70		
		Lillkapsas	s. tk. 5—35
		Kurgid	1—5
		Kurgid, soolatud	2—4

Tomatite hind on langenud 20 s. kg, üsna häist tomateist nõutakse 25 s. ja enam kg. Tomatihind püsib praegu siiski umbes poole kõrgemal võrreldes m. a. samaaegse hinnatasega, mis on seletatav tänavuse väiksema saagiga.

Õunu, värsked	12 009 kg.	— Soome
Sibulaid	52 800 "	— Soome
Konservkurke	7 350 "	— Soome
Sigureid	4 500 "	— Läti
Pohl	19 425 "	— Saksa
Mustikaid	795 "	— Britti
Mustikaid, vesihoidiseina	500 "	— Britti
Sinikaid	1 455 "	— Britti
Mustsõstraid, vesihoidiseina	58 770 "	— Britti

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 9. sept.:

Õunad, suvi- ja sügisordised, eksportkõhlikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 35 s. kg. Tendents püsiv.

Õunad, sügissordised — kuldrenett ja trebbu, eksportkõhlikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 42—43 s. kg. Tendents selguseta.

Õunad, tööstustarbeks, sort — antonovka, eksportkõhlikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 29 s. kg. Tendents püsiv.

Sibulad, eksportkõhlikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 15 s. kg. Tendents tagasihoidlik.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko Tallinn ca 5 kg pleknõu 240 s. Tendents elav. Pohlad, eksportkõlblikud, pakkimiskulu-

deta, franko Tallinn 18 s. kg. Tendents kindel. Jõhvikad, eksportkõlblikud, pakkimiskulu-deta franko Tallinn 17 s. kg. Tendents püsiv.

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. valitsenud vaiksede ilmade tõttu kujunes angerjasaak äärmiselt nõrgaks, kuid angerja väljavedu näitas tunduvat tõusu, mis oli tingitud eelmisel nädalail kogutud eluskalade suuremaist tagavarust, millised säilitati sumpades. Elusangerjat veeti m. n. välja Saksa 38 000 kg, peamiselt kõrgekvaliteedilist rändangerjat, millest maksti rannikul kuni 160 s. kg.

Siseturukaubanduses valitses samuti võrdlemisi elav tegevus. Tähtsamaks kalakaubaliigiks oli Tallinna turul ahven ja latikas.

Kalakaubahindade noteerimiskomisjon noteeris 12. skp. eksportkalade ja vähkide hinnad järgmiselt:

1. Lõhi, värske, eksportkõlblik, kaal alates 6 kg, a) emalõhi kr. 2,70 kg franko rannik. Tendents: rahulik.

2. Angerjas, elus, eksportkõlblik: a) rändangerjas (must valge kõhuga) alates 400 gr Kr. 1,60 kg franko rannik. Tendents: kindel. b) paigaangerjas (kollane) Kr. 1,20 kg franko rannik. Tendents: kindel.

3. Koha, värske, eksportkõlblik, järve — alates 38 sm 55 s. franko rannik. Tendents: kindel.

4. Haug, värske, eksportkõlblik, valik 1—3 kg 30 s. kg. Tendents: kindel.

5. Vähk, elus, alates 10 sm — 4,5 s. tükk. Franko püügikoht. Tendents rahulik.

Tähtsamate kalaliikide hinnad 10. IX s. kg:

	Tallinn	Tartu
Mereforell ja lõhi, värske	200—300	350—400
Angerjas, „	180—200	—
Koha, „	80—100	80—100
Haug, „	60	35—50
Latikas, „	50	15—30
Vimb, „	40	25—30
Ahven, „	30	15—35
Kammeljäs, „	25—50	—
Kilu, „	38—40	—
Räim, „	25	—
Tursk, „	15	—
Süinas, „	—	25—35
Linask, „	—	55—60
Koger, „	—	50
Peipsi siig, „	—	50—100
Sürg, „	—	10—18

INFORMATSIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

7. septembril 1938. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	84 271 827,18	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 080 455,23
välisraha	16 400 670,88	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin</i>	1 107 895,65	a) pangatõlbed liikvel	47 035 693,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	6 093 219,66	valituse	13 624 964,31
põllumajandusl.	2 470 407,88	pankade	13 216 349,07
metsatööstusl.	68 282,90	teised	1 993 104,59
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	15 615 443,70
valitusele	—		
teistele *)	10 316 174,66		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	3 432 853,67		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	28 914 849,94		
	<u>100 471 085,50</u>		<u>100 471 085,50</u>

Kattevara vahakord jooksvate kohustustega: } 64,24%
 Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 862 426,63
 Includes Ekr. 862 426,63 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME. Soome või eksportpreemia. — *Export Premium on Finnish Butter.*

Soomest väljaveetava või eksportpreemiat kõrgendati valitsuse otsusega 18. VIII Smk. 5.50 kg Smk. 6.50-le kg. Muude karjakas-

vatustoodete eksportpreemiate määri ei ole muudetud.

LÄTI. Läti riiklikud traktorijaamad. — *Latvian State Tractor Stations.*

Lätis kasustatakse eramajapidamisis k. a. üldse 50 põllutöministeeriumi traktorijaamadele kuuluvat traktorit. Kogu riigis kasustatakse põllutöministeeriumi traktoreid vähemalt 5 000 majapidamises, kusjuures need

traktorid künnavad üles ja peenendavad vähemalt 6 000 ha kultiveerimata maad.

Teatavasti on Läti põllutöministeerium asutanud traktorijaamu, kust antakse teatava tasu eest ühes juhiga traktoreid kasutamiseks.

Läti tööstustoodangu suhteline osa siseturul ja ekspordiks.

Relative Share of Latvian Industrial Production for the Home Market and the Export.

Läti Statistikatalituse andmed 1936. a. tööstustoodete müügi kohta siseturul ja välismaale näitavad, et 1936. a. eksporditi kogu tööstustoodangust 18%, kuid müüdi siseturul 82%. Seejuures tulevat küll pidada silmas, et välismaale müüakse sageli mada-

lamate hindadega kui siseturule, mispärast tööstustoodete koguse suhtes, mis läheb välisurgudele, on viimaste tähtsus suurem, kui näitab eksporditud toodete väärtus statistikas.

Läti laevanduse ülesandeid. — *Aims of Latvian Shipping.*

Kuni 1930. a. majanduskriisini oli läti kaubalaevastik saavutanud 203 000 bruto tn. Kriisi tagajärjel vähenes see tonnaaž 1935. a. lõpuks kuni 170 000 bruto tn. Kuid konjunktuuri paranedes on ka läti kaubalaevandus hakanud kasvama, saavutades k. a. alguks 188 000 bruto tn.

Üheks Läti kaubalaevastiku suurimaks puuduseks omadusest on laevade vanus. Kogu maailmalaevanduse tonnaažis kuulub 82% laevade arvele, millede vanus on alla 25 aastat. Läti kaubalaevastikus moodustab alla 25 aastat vanade laevade üldtonnaaž kogu laevastiku tonnaažist ainult 25%. Kuid vanade laevade kasustamine minevat kalliks ja neil on raske võistelda moodsa ehitusega laevadega. Seepärast on üks läti kaubalaevastiku lähimaist ülesandest selle kiirendatud korras uuendamine.

Teiseks läti laevanduse lähimaks ülesandeks oleks iseseisvate laevaliini asutamine. Suurem arv läti laevu teotseb „tramp“, (ebareeglipärase ühenduse) laevadena. Kuid liinilaevandus tasuvat end paremini. Nii on 1936. a. Inglise liinilaevandus maksnud investeeritud kapitalilt dividendi 2,6%, kuid trampilaevanduses — 2,1%. Pealeselle on läti omade laevaliini asutamisel suur tähtsus ekspordi edendamisel.

Kolmandaks ülesandeks on läti laevastiku motoriseerimine. Taanis ja Rootsis on pool kaubalaevastikust motoriseeritud, Norras isegi 60%.

Laevandus on igal aastal täiendanud Läti Panga valuutatagavaru 3—4 milj. latti, soodsal aastal, nagu 1937. a., isegi 10 milj. latti.

Läti riikliku viljabüroo tegevus. — *Activity of Latvian State Grain Bureau.*

Viljabüroo direktori ülevaate kohaselt büroo asutati 1930. a. Kaheksa aasta jooksul

on büroo ostnud üles üldse 727 247 tn mitmesugust vilja, makstes põllupidajatele ca 134

milj. latti. Samal ajal on eraviljakaupmehed ostnud üles ca 250 000 tn, makstes 40—45 milj. latti.

Rukist toodetakse Lätis enam kui tarvitatakse, nisu seevastu ainult nii palju, et jätkub omatarviduseks. Seetõttu on rukist

alati tagavaraks, nisu aga mitte. Tulevat hoolitseda, et külvataks rohkem nisu. Läti on muutunud vilja importivast maast eksportijaks. Üldse on eksporditud büroo poolt juba 300 000 tn vilja.

Läti põllupidajate võlakooormis. — *Debt Burden of Latvian Farmers.*

Läti Maapank teatab, et põllupidajate võlgade ümberlaenustamispantkirju on pank ostnud juba välja 7,7 milj. lati eest, kuid kuni 1939. a. 1. maini tulevad veel osta välja ülejäänud pantkirjad 9,9 milj. lati eest. Võlgade ümberlaenustamisel on olnud mitte ainult rahvamajanduslik, vaid ka kasvatustlik tähtsus. Põllupidajad hoiduvat nüüd tegemast liigseid võlgu ja püstitavat sageli ehi-

tisi omade vahendeiga, laenu nõudmata. Endisi võlgu põllupidajad vähehaaval kustutavad ja ühenduses sellega näitab võlgade üldsumma vähenemistendentsi. Et veel enam kergendada põllupidajate võlakooormist, kavatab Maapank pärast võlgade ümberlaenustamispantkirjade väljaostmist alandada ümberlaenustatud võlgade protsendimäära kuni 2%.

LEEDU. Kalade väljavedu Poola. — *Fish Exports into Poland.*

Mõningad leedu kalaeksportöörid kaaluvad võimalusi kalade väljaveoks Poola. Ol-

lake arvamusel, et Poola võib eksportida iga nädal ligi 10 000 kg kalu.

Leedu hobused Türgi sõjaväe jaoks. — *Lithuanian Horses for Turkish Army.*

Hiljuti külastas Poolat rühm türgi kaupmehi hobuste ostmise eesmärgiga. Türgi kaupmehed on võtnud kaalumisele küsimuse,

kas ei oleks võimalik osta hobuseid ka Leedust. Türlklased ostaksid Leedust kuni 1500 sõjaväele kõlblikku hobust.

Soodus turg leedu õuntele Saksas.

Favourable Market for Lithuanian Apples in Germany.

Tänavu on Saksas õunasaak väike ja see pärast veetakse neid suurel arvul sisse välismaalt. Leedule on k. a. määratud õuntekontingent 400 000 lit-le summale. Pienocentras on suurel arvul eksporditud suviõunu

Saksa ja valmistub vedama välja sügis- ja taliõunasorte. Ollakse arvamusel, et õunte väljaveoks õnnestub hankida täiendavat kontingenti ja eksportida tunduvalt rohkem, kui oli nähtud ette.

Leedu majanduskonjunktuuri tõus. — *Raise in Lithuanian Economy.*

Leedu ajakiri „Tautos Ukis“ (Rahvamajandus) nr. 36, 3. IX 38 toob andmeid leedu k. a. majanduskonjunktuuri kohta. Üldkokkuvõttena märgib ajakiri, et leedu majanduskonjunktuur on tõusul.

Elavus tööstuse alal on suurenenud märgatavalt. Võrreldes m. a-ga on tegevus telliskivitööstuses suurenenud 30%, metalli- 10—15%, mööbli- 5%, tekstiil- 6—8%, õlle- 71%, piiritus- 51%, viina- 14%, tubaka- 7%, linatöötlemis- 40%. Saeveskites, millised töötavad siseturu ostarbel, on tegevus tõusnud 7%. Ainult metsatööstused, millised tööta-

vad väljaveoks metsamaterjali, olid konjunktuuri ebasoodsuse tõttu sunnitud vähendama tegevust 40%. Sama põhjuse tõttu vähendasid tselluloosi- ja vineeritööstused tegevust 10—15%. Naha- ja karusnahatööstuse tegevus jäi endiseks.

Kuni aug. on aasta algusest asutatud 30 uut ettevõtet ja neisse investeeritud üle 2 milj. lit. 1937. a. ei asutatud kogu aasta jooksul nii palju uusi ettevõtteid. Tänavu asutatud ettevõtteist on 13 telliskivitööstust, sest ehitustööde kiire arenemise tõttu on neil häid väljavaateid.

Tööstuse aktiivsuse tõusu näitab ka tööliste arvu tõus, võrreldes m. a-ga. K. a. apr. oli 299 tööstusettevõttes (arvestatud on ettevõtted, milliseis tööliste arv on üle 20) 28 774 isikut, kelledest 25 313 oli töölist. 1937. a. oli selliseid tööstusi ainult 253 ja neis töötas 25 464 isikut, neist 22 457 töölist.

Eriti elav on ehitustegevus. Ehkküll telliskivitööstustoodang on suurenenud tugevasti, ei suuda ta siiski rahuldada kõiki nõudmisi. Telliskivihinnad on õige kõrged, kuid neist on tunda siiski suurt puudust. Juba üksi 6 suuremas Leedu linnas on antud luba 908 ehitise püstitamiseks, ja suuri ehitustöid teostatakse tänavu ka maanteede alal.

Põllumajandustoodang on tänavu suurem m. a-st. Leedu Panga arvamusel saab rukist tänavu 25 000 tn, nisu — 62 000 tn, otri — 44 000 tn, kaera — 82 000 tn, herneid — 15 000 tn, kartuleid — 106 000 tn, lina — 1 000 tn ja linaseemneid — 2 000 tn rohkem m. a-st. Samuti on märksa suurenenud või-, munade, liha- ja teiste loomasaaduste toodang.

Toodangukasv on suurendanud elanike ostuvõimet, mida võib selgesti näha väliskui ka sisekaubanduskäigust.

Sisse- kui ka väljaveetavate kaupade hindu mõjustab maailmakonjunktuur ja seejärgi kujunevad ka teiste kaupade hinnad. Üldiselt on tööstussaaduste hinnad veidi tõusnud, kuna põllumajandussaadusil on nad pisut langenud. Seetõttu on vähenenud ka põllumajanduse ostuvõime. Leedu panga poolt toodud hindade indeksid on järgmised (1926 — 29 = 100):

	VII 1936	VII 1937	VII 1938
Teravili, linad ja teised	40	50	36
loomad ja linnud	52	50	40
nahad, karusnahad ja vill	48	59	47
lihasaadused	45	42	36
teised toitained	74	74	74
joogid ja tubakas	54	52	55
küte	59	58	53
manufaktuur	45	45	44
ehitusmaterjal	63	62	47

Krediitiring on tänavu soodus. Diskontoprotsent on pool protsenti madalam. Hoiu-

summad krediitasutis on kasvanud; näit. on 7 Kaunase kaubanduspangas ja Maapan-gas hoiusummade arv kasvanud m. a. 107,13 milj. litilt 133,45 milj. litile, ehk 24%. Laenu on antud tänavu 223,82 milj. lit. (1937. a. — 201,02 milj. lit.). Krediitasutiste kassades oli tänavu ligi 24 milj. lit. vaba kapitali, mistõttu laenusaamistingimused olid kaunis soodsad.

Valuutaläbikäik oli tänavu 146,65 milj. lit. (1937. a. — 127,45 milj. lit.). Paberrahakate oli tänavu võrreldes m. a-ga veidi väiksem — 65,9% (1937. a. — 72,6%). Veksliplankette on müüdnud 19% rohkem kui 1937.

Konjunktuuritõusust on tingitud ka riigitulude suurem sissetulek. Tänavu laekus esimese 6 kuu jooksul 157,9 milj. lit. (1937. a. — 139,7 milj. lit.).

Märksa elavamaks on muutunud ka transport. Aasta esimese 5 kuu jooksul sõitis laiarööpmelisel raudteel 1 124 000 reisijat ja kitsarööpmelisel — 96 000 (1937. a. laiarööpmelisel — 966 000, kitsarööpmelisel — 91 000). Suurel määral on suurenenud transport ka teisel aladel. Nii palju kui tänavu ei ole Klaipeda sadamas olnud varem kunagi laevu. Suurenenud on ka veoautode arv.

M. a. kevadel alanud maailmajandusliku konjunktuuri langus ei ole suutnud veel mõjustada Leedut. Kõiki saadusi on suuremate raskusteta võimalik mahutada sise-, kui ka välisurgudel. Kuigi väljaveetavate saaduste hinnad on langenud, kompenseerub kahju suurema väljaveo ja toodanguga. Üksikute maade järgi olid Leedu eksport ja import tänavu esimese 7 kuu jooksul järgmised:

	eksport	import
Inglise	57 210 000 lit.	37 500 000 lit.
tema asumaad	499 000	2 600 000
NSVL	8 500 000	7 700 000
Läti	1 900 000	1 400 000
Eesti	348 000	603 000
Belgia ja Luksemburg	6 500 000	5 400 000
Taani	1 800 000	2 100 000
Holland	5 200 000	6 500 000
Sveits	1 600 000	4 600 000
Itaalia	454 000	1 600 000
Tšehhoslovakkia	7 500 000	4 700 000
Prantsuse	4 100 000	3 900 000

Klaipeda sadama tegevus 1937. a. — *Activity of Klaipeda Harbour in 1937.*

Leedu ajakirjandus märgib, et see olevat esimene aasta, mil Klaipeda sadama tulud

ületavad tema arendamiseks tehtud kulutused. Leedu valitsus on alates 1923. a. paigu-

tanud Klaipeda sadamasse 38,7 milj. litti. Sadamas on ka saadetud palju korda ja ta ei sarnle enam sadamaga, millist võis näha Klaipedas 1923. a. Kui sadam on küllalt süvendatud ja laiendatud, nagu seda nõuab leedu majandusseisund, jäävad kulutused ka väiksemaiks. Igal aastal alates 1923. a. tuli Klaipeda sadama väljaehitamiseks kulutada ligi 1,5 milj. lit, kuna aga esimesil aastail sadamatulud tõusid vaevalt 0,5 milj. lit. See pärast tuli peale uute ehituste juba sadama korrashoiuks kulutada palju raha. Sadamatulud sõltuvad laevandusest, viimane oli aga esimesil aastail kaunis nõrk. Laevanduse kasvades kasvasid ka tulud ja juba mullu suutsid tulud ligilähedalt katta kulusid. M. a. tulud ületasid tavalised sadamakulud ligi 50 000 lit. See on esimeseks selliseks aastaks. Peale juba mainitud korrallisi kulusid oli erakorrallisi kulusid 1,6 milj. lit. See summa kulutati sadamakallaste väljaehitamiseks, sadamatöökodade laiendamiseks, elektriseadise täiendamiseks, maa-ala ostmiseks, uute

töövahendite muretsemiseks, sadama süvendamiseks ja laiendamiseks.

1936. a. andis sadam korrallist tulu 1,460 milj. lit, korrallisi kulusid oli aga 1,367 milj. lit; 1923. a. oli tulu vaid 27 278 lit, kulusid aga 1 286 515 lit. Alates jaan. 1923. a. on sadam andnud üldse tulu 9,4 milj. lit, kuna kulusid on olnud — korrallisi 25,9 milj. lit ja erakorrallisi 12,8 milj. lit, kokku 38,7 milj. litti.

1924. a. saabus Klaipedasse sisevete ja mereteede kaudu 1 762 laeva, 1937. a. aga juba 4 308. Need laevad tõid kaupu Klaipeda sadamasse 1924. a. 414 658 tn ja viisid välja 173 403 tn, seega läks 1924. a. läbi Klaipeda sadama 588 061 tn kaupu. 1937. a. toodi kaupa 1 108 418 tn ja veeti välja 631 161 tn, kokku 1 739 579 tn. Juba need mõningad andmed näitavad, kuivõrd on elavnenu Klaipeda sadama tegevus; 1932. a. alates ületas kaubaliiklemine Klaipeda sadamas 1 milj. tn ja mullu ulatus see isegi 1 739 579 tn.

POOLA.

Poola majandus 1938. a. I poolel.

Polish Economy during First Half of 1938.

Riiklikud investeerimised (peamiselt sõjateöstusse) on tekitanud toodangutõusu tõus-tuses.

Näiteks on söetoodang võrreldes m. a. I poolega tõusnud 8,1% ja ulatus k. a. esimesel poolel 18,1 milj. tn-le. Toodangutõus on peagu kõik läinud siseturule, kuna söe väljavedu on suurenenud vaevalt märgatavalt.

Metallitööstustoodang on suurenenud veel enam, nimelt 27,1% malmi (430 169 tn), 5,5% terase (717 066 tn) ja 8,6% (546 716 tn) raua alal. Metallitööstustoodangu tõus on läinud täielikult siseturule ja pealeselle on väljavedu vähenenud ca 30% võrreldes m. a. sama hooajaga.

Tõusu oli märgata ka metallitöötlemis-, elektrotehnika- ja mehaanikatööstuse alal (töölise arv tõusis aasta jooksul 138 800-lt 160 300-le), samuti keemia- ja tsemenditööstuses.

Seevastu on külaostujõud vähenenud ja selle all on kannatanud tööstusharud, millised sõltuvad külaostudest. Viimased on vähenenud põllutööstusmasinate, muude tarbeasjade ja tekstiilsaaduste alal. Seda nähtust seletatakse m. a. halva saagiga. Taimsaaduste väljavedu oli k. a. 5 esimesel kuul ainult 51,9 milj. zl m. a. 84,9 milj. zl vastu samal ajal.

ŠVEITS.

Erimaks importkartuleilt Šveitsis.

Special Taxes on Import Potatoes in Switzerland.

Šveitsi liiduvalitsuse määrusega seati sisse 1. juunist erimaks importkartuleilt fr. 0,50 100 kg. Tulu sellest maksust läheb doryphora ja kartulite mustkärmatõve vastu käsilevõetud abinõude kulude katteks.

Seda erimaksu on kõrgendatud nüüd liiduvalitsuse määruse ettenähtud ülemmäärani 1 fr -le 100 kg. Maksukõrgendus hakkas kehtima 1. IX s. a.